

LAURENȚIU FAIFER

UN PARADIS PIERDUT

- AMINTIRI DESPRE BUNICII MEI DIN IONĂȘENI -

Amintirile care urmează reprezintă o parte din copilăria mea. Înainte de a ajunge la Ionășeni, bunicul meu, preotul Petru Palaghiu, și soția sa, Lidia, au trecut prin mai multe încercări. Părintele s-a născut în anul 1911, la Santa Mare, pe malul Prutului, într-o familie cu mai mulți frați, tatăl său fiind dascăl la biserică. Nu erau bogați, aveau ceva pământ, dar nu suficient cât să poată ține toți copiii la școală, așa încât frații au făcut o înțelegere. Băieții să fie ținuți la facultate, iar fetelor să le rămână pământul.

În perioada interbelică existau mai multe poduri de lemn sau punți peste Prut, peste care oamenii cu treburi treceau încoace și încolo. Într-unul din acele locuri bunicul a cunoscut-o pe bunica, de obârșie din satul Chetriș, din Basarabia. Era și ea dintr-o familie cu mulți copii, tatăl ei, învățător, făcând școala la Moscova, înainte de primul război mondial.

Bunicul a urmat seminarul teologic la Iași și facultatea la Cernăuți, unități de învățământ pe atunci printre cele mai bune din țară. Pentru un ban de buzunar, copia cursuri pentru colegi și dădea meditații la franceză. Nu pleca însă la studii, toamna, decât după ce-și ajuta părinții să strângă recolta de pe câmp.

După teologie, a făcut și doi ani de drept, pe care însă i-a întrerupt, pentru că în 1937 a intrat în posesia unei parohii la Chișcăreni, undeva lângă Bălți. A construit acolo casa parohială și biserica. Bunicul vorbea despre basarabeni cu un mare respect, ca despre niște oameni mândri și muncitori, cărora le plăcea să se bucure de roadele muncii lor.

A venit însă iunie 1940. De Sf. Petru, cea mai importantă zi din an pentru familia Palaghiu (tradiție care avea să se păstreze și la Ionășeni), părintele Petru îi spune soției: „Lica, îmbracă-te, cu înham caii, plecăm! Vin rușii!”. Bunica a avut un șoc și a leșinat. Au plecat în pribegie cu căruța, ducând cu ei pe Dănuț, băiețelul de doi ani și jumătate, născut în Basarabia. Prutul fiind aproape, s-au mișcat repede și au ajuns fără incidente la Iași.

În iunie 1941, armata română trece Prutul. Petru

Palaghiu, primind o parohie într-un sat pe lângă Bălți, s-a dus să vadă ce a mai rămas din vechea gospodărie. Dezastru... Rușii luaseră tot, inclusiv obiectele de pe pereți. Nu mai rămăsese nimic.

Frontul însă s-a întors și au fost din nou nevoiți să fugă din Basarabia. Dacă nu ar fi plecat, soarta preoților se știe, era pecetluită: Siberia.

De data asta însă s-au dus mai departe, în refugiu, împreună cu toată familia bunicii, care s-a retras în România. Bunica, însărcinată, în vagon de tren de marfă, bunicul, cu căruța, pentru că nu voia să lase caii frumoși pe care îi avea și pe care i-au rechițiționat tot rușii, mai târziu. Caii îi erau necesari pentru a face cărașie, ca să-i întrețină pe ai săi, acolo unde le era dat să locuiască.

În Oltenia, la Pârâieni, în județul Vâlcea, s-a născut mama, Cornelia. După câțiva ani, cu toții au reușit să se întoarcă la Iași. Apoi bunicul a preluat parohia din Rediu și, imediat, aceea din Ionășeni.

Nici aici viața lor nu avea să fie liniștită, la început. Într-o zi, Petru Palaghiu, printr-o mare șansă, a fost avertizat că noaptea urmează să vină mașina neagră a Securității și să-l ducă la pușcărie. În anii aceia, așa cum spun și memoriile celor care au trecut prin închisorile comuniste, puteai fi ridicat oricând, fără vină.

Mașina neagră, într-adevăr, a venit noaptea. Bunicul se ascunsese într-o căpiță de fîn, în grădină. L-au căutat prin casă, nu l-au găsit, dar bunicii mei au stau cu frică în anii care au urmat.

Între timp, însă, lucrurile au început să se așeze. Eu am ajuns în casa lor, copil fiind, la începutul anilor '80. Părinții mei locuiau în Iași și, având serviciu, s-au gândit că mai bine mi-ar fi la țară, la aer curat, în curtea mare în care puteam să alerg și să mă joc după pofa inimii.

Am crescut într-o casă liniștită, fără certuri și în care nu mi se impunea nimic, în afară de regulile de bun-simț. Deși bunicul era preot, nu eram obligat să merg la biserică sau să mă închin și nu eram pedepsit dacă făceam vreo greșală, doar mi se explica ce și

cum. Niciodată nu am primit vreo palmă și nu a ridicat nimeni tonul la mine.

Bunica avea mare grijă să nu mă apropiez de câine, deși ultimul lucru pe care l-ar fi făcut câinele ar fi fost să mă agreseze. Se temea să mă lase să mă sui în copaci, să nu cad și să-mi frîng vreun oscior. Era un om blînd, bună la suflet și miloasă. Introversă, vorbea puțin, dar zîmbea tot timpul. Cunoșcînd-o, îți venea să crezi că sfinții sunt cu adevărat printre noi.

Cînd am mai crescut, în vacanțele petrecute la Ionășeni, mergeam cu băieții la fotbal sau mă bălăceam în pîrîu. Din păcate, cel mai apropiat prieten al meu din sat, Marius, nepotul lui nenea Costică Gania, nu mai este...

Bunicul ducea o viață destul de austeră, dar nu făcea caz de asta. Ținea posturile integral și nu avea nevoie de nimic. Rar își cumpăra cîte ceva, în general cărți, cînd mergea la Botoșani. În concedii, Petru și Lidia nu au fost și tot ce au strîns au dat copiilor. Mica lor agoniseală s-a spulberat după Revoluția din '89, cînd banii s-au devalorizat. Dar oricum banii vin și se duc. Au rămas roadele educației, așa încît acum toți cei trei nepoți ai părintelui Palaghiu am reușit prin muncă și dăruire să construim pentru familiile noastre o viață cel puțin decentă, fără mari nevoi, dar și fără lipsuri.

Mama, Cornelia, povestea despre bunicul că era un om vesel și sociabil. Cunoștea toți enoriașii, cu necazurile și bucuriile lor. Era punctual și riguros, deși putea să pară uneori dezordonat. Ne învăța ca atunci cînd ai o întristare să te rogi la Dumnezeu să te ajute să scapi de ea, dar să nu îți încarci sufletul cu gînduri negre.

Credea că e bine să ai încredere în oameni și că dacă nu ești de acord cu ei să le spui asta, dar fără să îi jignești. A jura strîmb era, nici vorbă, un păcat. Atunci cînd se comitea cîte un furt în sat și enoriașii voiau să depună mărturie, părintele îi punea înainte de asta să tragă clopotele la biserică. Ca prin minune, cei care se știau vinovați renunțau la a mai jura.

Bunica, cea care m-a crescut, a murit în mai 1990, bolnavă fiind de cîteva ani. După moartea ei, bunicul nu a mai vrut să rămîna în viață și s-a stins încet, cel din urmă an trăindu-l la mine, în Iași.

Ultima imagine pe care o am cu bunicul Petru la Ionășeni e dintr-o zi de mai. Stătea pe un scaunel în fața casei și mă aștepta să mă întorc din excursia din Franța, unde fusesem într-un schimb școlar. Iar ultima secvență cu Ionășeniul pe care o păstrez în minte e dintr-un septembrie friguros. A doua zi urma să plecăm cu totul spre Iași și eu citeam în verandă finalul din *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu,

momentul părăsirii satului. Cîtă asemănare! La fel ca Teodoreanii, pierdeam un paradis...

Trei întîmplări mai vreau să amintesc despre bunicul meu:

Văzînd că lumea ține post în casă, am vrut să fac același lucru, dar nu știam ce am voie și ce nu. Am primit la un moment dat carne și, cînd am întrebat, mi s-a spus că e de post. Cînd am aflat că nu e, m-am revoltat. Bunicul mi-a răspuns: „Tu ești copil, trebuie să mînci de toate acum, ca să crești. Cînd vei fi mare, o să ai tot timpul să ții post, dacă asta vei dori”.

La un moment dat, număram niște bani, cu un soi de aviditate. Bunicul s-a îngrijorat atunci serios (el care rar își pierdea cumpătul) și mi-a atras atenția, chiar a repetat: „Nu e bine să îți placă banii, nu e bine...”. Și învățămintele lui de om înțelept m-au ferit de patima asta.

Preot cu credință, bunicul, deși în vîrstă, primea încă la spovedanie și oameni din alte sate. Unii, după cum se întîmpla, ajungeau la el în mijlocul nopții. Intrau în curte, unde câinele semnală prezența lor. Părintele se trezea imediat și purcedea la spovedit. L-am întrebat atunci de ce se scoală chiar și noaptea, de ce nu vine lumea dimineața sau peste zi. Mi-a răspuns: „Dacă oamenii vin noaptea, o fac pentru că atunci au putut să ajungă. Preotul trebuie să îl slujească pe cel în nevoie”.

